

Науменко О. В.

2 курс, фізико-технічний інститут,
НТУУ «КПІ»

Науковий керівник: Коваль О. А,
к.ф.н., доцент кафедри філософії,
ФСП НТУУ «КПІ»

Суб'єкт-суб'єктні відношення

як необхідна умова розвитку сучасного освітнього простору

Світ довкола нас змінюється з великою швидкістю, і рівень освіти, як і освіта в цілому, має відповідати вимогам сьогодення, тобто бути актуальною для всіх сфер суспільного життя. І велику роль в становленні сучасної освіти відіграють не тільки навчальні плани та рівень забезпечення освітнього закладу новітніми технологіями, а й відносини між головними складовими освіти загалом – вчителем та учнем, викладачем та студентом тощо.

В назві теми доповіді було використано такий термін як «освітній простір». Вважається, що цьому терміну немає чіткого визначення, але він узагальнює певні тенденції розвитку сучасної освіти, описує не тільки напрямок, але й більш широкий спектр освітніх процесів та простору, в якому вони відбуваються – необмеженість особистого вибору, що відповідає всім аспектам життя індивіда (мета, фінансові можливості, індивідуальні здібності) та можливість його зміни в різноманітних напрямках. І відносини між людиною – носієм знань та людиною, що прагне засвоїти ці знання безпосередньо мають велике значення в розвитку сучасного освітнього простору й відповідності його до постійно змінюваним умовам сьогодення.

На даний момент перед нами постають питання щодо визначення правильного напрямку розвитку освітнього простору. По-перше, постає питання: що потрібно робити для того, щоб чомусь навчити? І, здається, відповідь очевидна: потрібно давати знання. Але це неповний комплект того, що учень має придбати в процесі освіти. Адже сенс освіти не лише в тому, щоб зробити людину-автомат, яка несе в собі лише конкретні навички вирішення задач, які задає вчитель. В процесі всього

навчання метою освіти перш за все повинно бути становлення учня як особистості, не лише як професіонала в конкретній сфері, а й людини, яка має свої особливості, людини, яка має можливість реалізувати себе та свої ідеї, використовуючи свої знання в повсякденному житті.

Другим фактором є методика навчання. Кожен педагог – це, перш за все, встановлена особистість, яка не тільки підпорядковується основним вимогам викладання, а й впливає на осмислення самім учнем своєї ролі в суспільстві. Тому суб'єктно - об'єктні відносини між вчителем та учнем в умовах сучасності є недопустимими. Це одна з проблем сьогodнішньої освіти, тобто, коли вчитель вважає, що саме він грає роль суб'єкта, а учень – лише пасивного об'єкта. Авторитарна педагогіка не дає дорогу розвитку учня як індивідуальності, перешкоджає становленню особистості, адже ще зі школи у дитини формується певне розуміння своєї позиції в суспільстві, спроба реалізувати себе певною мірою, і вчитель має сприяти позитивному розвитку якостей людини, яку навчає, а не навпаки – ставити під сумнів її (людини) значущість. Через авторитарну, ворожу, або, що ще гірше, безпристрасну і байдужу політику навчання в учня формується неправильне розуміння сенсу освіти взагалі. Не важко здогадатися, до яких наслідків це призведе. Аж до того, що в студента пропадає бажання і тяга до знань. Тому що в одному випадку його просто змушують, нав'язують, кажуть, що він зобов'язаний зробити те й інше, а в іншому просто не можуть зацікавити.

Розвиток й становлення суб'єкт - суб'єктних відносин між педагогом та учнем повинні бути метою сьогodнішньої освіти в соціальному плані. Це ті відносини, які формують так звану «педагогіку толерантності» або «педагогіку ненасильства», так зване «діалогове навчання». Педагог повинен сприймати учня не лише як людину, яку потрібно навчати, а як повноцінного суб'єкта навчально-виховного процесу. Освіта змалку впливає на життя кожної людини. Прагнення отримати повноцінно демократичну державу, що, нестримно розвиваючись, йде вперед, неможливе без реалізації кожної людини як активного самодостатнього громадянина, винахідника нових ідей і положень.